

g l a s

slovenske kulturne akcije

Leto VII. - 4 VOCERO DE LA CULTURA ESLOVENA 29. 2. 1960.

IVANU PREGELJU V SPOMIN

Iz Ljubljane je prišlo sporočilo, da je dne 31. januarja tega leta umrl v sedeminsedemdesetem letu starosti pisatelj IVAN PREGELJ in da so ga pokopali na pokopališču v Dravljah. Poročila govore o njegovi veliki revščini: ne povedo pa, zakaj je pokopan v Dravljah, in ne na osrednjem pokopališču pri Sv. Križu. Gotovo si je sam izbral ta mirni kotiček pri sv. Roku ob pogledu na Gorenjsko, planine v Storžičevi deželi, ki jo je v življenju tolikokrat prehodil in opeval. Nekoč je v pesniškem prividu gledal svoj pogreb na pokopališče k svojim staršem v Sant Mauerspruk, k Sveti Luciji pri Tolminu, toda usoda ga je privezala na Ljubljano in ta je dala skromen grob njegovemu majhnemu izmučenemu telesu, pa gotovo preskromnega za njegov pisateljski pomen med Slovenci.

Pregelj je dobro izpolnil svojo nalogo v slovenski književnosti, pa čeprav zadnjih dvajset let ni ničesar več napisal in kakor tudi se je počasi razvil v svojo pomembnost. Toda več ko desetletje po Cankarjevi smrti je bil on literarni predstavnik slovenske leposlovne umetnosti, najsilnejši ustvarjalec iz duha metafizičnega realizma, ki je prehajal v najizrazitejši prozni ekspresionizem in se uveljavil kot najmočnejši pisatelj, ustvarjajoč iz katoliškega pogleda na svet in življenje. Krščanski dualizem med duhom in telesom je bil njegov umetniški vzgon, ki je ustvarjal njemu in njegovim junakom metafizično problematiko Dobrega in Zlega, Satana in Boga, v borbi med katerima je padal v poraz in rasel v zmago. Vse njegovo literarno ustvarjanje izhaja iz tega dna in vodi vanj, kakor je zapisal sam: "Iskal je za prvotnim v človeku v nas po naravi, po Bogu in vsem našem etosu, kar je dolžnost nas vseh, ki hočemo po Bogu v umetnosti služiti domovini kot svečeniki." To je bil njegov temeljni človeški in umetnostni navdih, ki je zato prišel najbolj do izraza v njegovih edinstvenih duhovniških junakih. V njih se je izpovedal resda s kopico prigodnostnih del. Toda tudi z izbranimi umetninami, ki bodo na veke postavljene med najlepše in najmočnejše slovenske leposlovne stvaritve, pa naj ga čas tudi za trenutek postavi v temo. Tak čas je bilo prav zadnje desetletje, ki ga je živel v domovini. Literarni zgodovinarji in kritiki so negirali celo umetnostno vzporednost njegovega umetnostnega navdiha kot "dogmatično vezanega", in njegova metafizika je tako stala v opreki s sodobnim materializmom vodilnega toka. Toda nič zato. njegova dela, "zdrava kot zemlja in dobra kot luč", imajo pridih

(Dalje na 4. strani)

SLOVENSKA KULTURNA AKCIJA

Bliža se nova sezona kulturnih večerov. To bo že sedma sezona in kolikor smo mogli pregledati spored, bo kulturnih večerov vsaj dvanajst. Dosedaj je uprava z odborom sestavljala načrt in določala vrstni red.

Kulturni večeri imajo že svojo tradicijo in svoj krog. Pray bi bilo, da bi iz kroga obiskovalcev tudi prišle pobude in predlogi. Vabimo: vsako izvedljivo misel bomo radi sprejeli v načrt in jo skušali uresničiti.

"Dante je zdaj za nami. On, ki je sanjal samo o vrnitvi v domovino, v rodno mesto, pa je odklanjal vrnitev za ceno ponižanja v ponosni zavesti svoje nekrivde. Med nami je on, ki je zapisal o sebi, kakor da piše še o nas: "V kolikor so ljudje na svetu, ki so vredni sočutja, so med najbednejšimi oni, ki hirajoč v emigraciji, ne morejo drugače v domovino, kakor v sanjah..." (Pa tudi: "Izgnanstvo, na katero sem obsojen, mi je v čast. Pastir s pravičnim je zavidljiva usoda!" — Zato menimo, da ima prav emigracija dolžnost, izdati Dantejevo pesništvo, zlasti še v današnjem času, ki je čas velikega zanikanja Boga... Naj stopi Beatriče med nas, da našo ljubezen poduhovi in nas z njo kot z milostjo dvigne nad gmoto! Ali mi danes težnja v svetu po svetovni nadoblasti enega samega carja, ki bi s svojo avtoriteto prisilil podrejene vladarje k večnemu mirovanju? Svetovni imperializem kot pot k svetovnemu miru, to je Dantejeva misel, toda ne na temelju ateističnega sovraštva, temveč — krščanske ljubezni, ki bi pripravljala pot k zveličanju duš!"

Iz Uvoda
Tineta Debeljaka
v prevod
Dantejevega Pekla.

Pred izidom:

DNEVI SMRTNIKOV

(Izbor slovenske proze v zamejstvu po letu 1945.)

Uredil Alojzij Geržinič

V delu:

ZGODOVINSKI ATLAS SLOVENSKEGA OZEMLJA

Pripravil in uredil prof.
Roman Pavlovčič

V tisku:

MEDDOBJE, V. šte. 3-4

TARIFA REDUCIDA
Concesión 6228

Registro Nacional
de la Propiedad Intelectual
Nº 624.770

Grob ob grobu, smrt za smrtjo — in vedno manj nas je, da bi prijateljem in sodelavcem posojali zadnjo pot. Smrt nas postavlja ob grob, iz katerega kar kipi osebnost, ki je bila polna delavnosti, pridnosti, skrbnosti za vse in za vsakogar.

In na koncu je smrt in s smrtjo se vse konča... toda za kristjana je smrt šele začetek pravega življenja. Dasi je le leto dni bil prikovan na trpljenje in bolečino, v zmago smrti ni veroval. Kadar sem ga obiskal, je znal govoriti ure in ure, svež in razgledan in ko sem odhajal od njega, sem bil izčrpan jaz, on pa je ostajal buden in živahen, kakor da delo smovanja in načrtov z vso silo nadaljuje. Nekaj tednov za tem sva bila s prijateljem pri njem spet več ur — in bila sva mu komaj kos. Senca smrti je bila blizu, toda sam je bil dokaz, da smrt ne more uničiti vsega.

Bil je med prvimi, ki se je pridružil Slovenski kulturni akciji. Ko smo leta 1945 pripravljali revijo v Italiji, je sodeloval z nasveti in obljubil sodelovanje. Med boleznijo se je spet in spet vračal na delo pri Akciji, se zanimal za njene načrte in pozival k vztrajnosti, k pogumu... "Nikar ne klonite, delo pri Kulturni akciji je veliko vredno. Kulturna akcija je najpomembnejše, najodličnejše, kar imamo v emigraciji... Le to je hudo, da vse delo sloni samo na ramenih nekaterih..." Urednika Meddobja sva mu čestitala za božič in novo leto. Priznam, da odgovora nisem pričakoval. Toda v drugi polovici januarja sem ga prejel; pisava je bila ista, le pri nekaterih črkah je bilo opaziti, da je pisal z muko. In zaključil je pismo z besedami: "Bog daj, da bi se mi zdravstveno stanje toliko izboljšalo, da bi mogel zopet prijeti za pero in napisati kaj za Meddobje."

Ob grobu nas družijo povezanost žalosti in pa strah pred praznino, ki se je odprla v naših vrstah. Toda prav iz tega groba nam veje odgovor, poln vere v tisto, kar se ne pretrga niti s smrtjo: ohranjajte vero, in vera ni popolna, če je ne preveva optimizem, pravi krščanski optimizem.

Hvaležni smo in bomo vedno polni ponosa na take vzglede in nauke, kot vejejo iz groba dr. Ivana Ahčina.

R. J.

(V prihodnji številki Glasa bomo objavili članek "Ob Spominih dr. Ivana Ahčina".)

odmevi

Prijatelj J. V., vseučiliški profesor v ZDA, nam piše: "Za vse delo pri Kulturni akciji velja le eno: presenečenje, da je kaj takega v emigraciji pod tistimi razmerami mogoče. Le vztrajati, kajti če se prekine, ne bo mogoče več oživiti. Za znanstveno pisanje bi dodal le opombo pod črto, da bi s povzetki v svetovnih jezikih in rednim izhajanjem razširili trg tudi do tujih odjemalcev."

Prijatelj iz Rima, ki je že prejel prvi zvezek petega letnika Meddobja, nam piše: "Za Meddobje se Vam res iskreno zahvaljujem, je kot prazniško darilo. Številka je ena najboljših, po-

obrazi in obzorje

MED DVEMA DOBAMA

Že večkrat sem se vprašal, ali ima naslov literarne revije Slovenske kulturne akcije kak skrit pomen. Pleteršnika sem žal pustil doma, a jezikovni čut mi pravi, da "Meddobje" pomeni dobo med dvema dobama in ne kot menijo nekateri, sredino stoletja. Španski naslov (terja ga tukajšnja postava) mi pove manj in se mi ne zdi točen. Po moje bi bil pravilen, ko bi mi in revija živeli na prelomu stoletja. Vseeno je posrečen in recimo pesniški: zakaj v poeziji besede ne določajo, ampak nakozujejo, namigavajo.

Sprejmimo, da gre za prehodno dobo, za čas pospravljanja in pripravljavanja za umirjenje in vretje, za negotovost in iskanje. Ali mar ni prava oznaka za povojna leta (po drugi, ne po prvi svetovni vojni), za blodenje D. P.-jev? Slovstvenik - zdomec ni nič novega v zgodovini, a v Meddobju se shajajo slovstveniki - zdomeci z vsega sveta, za zajeten klub jih je. In to, se mi zdi, je značilno za Meddobje in v tem je originalen. Bodoči leksikograf ne bo mogel mimo tega pomena.

Prebral sem prvo (dvojno) številko petega letnika Meddobja. Prva misel: potemtakem Meddobje ni tako kratko. Bog mu daj prerasti svoje ime!

Druga misel: Veriga je toliko močna, kolikor je močen njen najšibkejši člen. Denimo, da bi ta številka ne bila ena izmed najboljših. Toda revija je življenje in utrip je zdaj močnejši, zdaj slabotnejši. Neizrazitost ene številke se odtehta s polnostjo druge. Ta številka ima na pr. premalo leposlovja. Če se to enkrat zgodi, nič hudega, če pa bo to pravilo, škoda. Pomanjkanje literature je res znak ne toliko našega meddobja kot naše situacije in morda z njo zvezanega malodušja.

Pesnika nastopata dva: Truhlar in Kos oba stebra Meddobja. Prvi zrel, umirjen, globok, dasi preprost; drugi revolucionaren, kompliciran (vsaj za navadnega bvalca), kažoč v hodočnost pesniške forme. Truhlar je poslal iz Rima pesmi "Razpadajoči most" in po pravici zavzel z njima prvi dve strani. "Razpadajoči most" je kot Pavlovčeva slika, impresionistična po tehniki, a toni so zomolkli, vendar ne pesimistični. Za njimi je misel: "Služba življenju je dozorela v samoto." Čist impresionizem se zde "Golobje v dežju". A zakaj ima Prvo Sonce velike začetnice?

Štirje so Kosovi pesniški prispevki. Izmikajo se analizi. Potrpežljivo moraš čakati, da te sami ujamejo v svoje pakroge. Take so "Moje vrtnice", taka je "Trilogija v sušcu", taki "Pakrogi" ("pokrogi" v deseti vrstici so najbrž tiskovna pomota). "Nevečni Rim" je prozornejši in mogoče prav zato prepričljiv.

Edina proza "Zločinec" je v rokah Branka Rozmana. Jedro ji je na videz nepomembna zgodbica ("To je vse?"), ki bi se mogla pripetiti komurkoli izmed nas. Je to usmiljenje, ki utegne biti zločin. Presenetljiv očitek vesti, stvarno in psihološko utemeljen, ko bi bil stilno bolj izrabljen. Problem, ki te bo zaradi svoje nepomembnosti mogoče še večkrat mučil.

Esejistični del je znatno obširnejši. Komar nadaljuje z "Razmišljanji ob razgovorih", Kacin sega v "Začetke slovenskega ekspresionizma", Jurčec "potuje skozi čas", Simčič objavlja "zapiske nepoznanega pisatelja". Vsi skupaj zavzemajo 57 strani, kar je dosti spričo 91ih strani te številke.

Kacin posveča svojo literarno-zgodovinsko študijo Narteju Velikonji. Opisuje Dom in svet in njegove sodelavce pod uredništvom Izidorja Cankarja, tako imenovani tretji rod dominisvetovcev. To so bili poleg Izidorja še France Bevč, Ivan Dornik, Joža Lovrenčič, Stanko Majcen, Ivan Pregelj, Lojze Remeč in Narte Velikonja. Kacin jih označi kot začetnike ekspresionizma in zato prisloja njihov reviji važno vlogo v slovenski literaturi. "Spričo tega menim, da bi slovenska literarna zgodovina morala začeti no-

vo slovnstveno dobo z letom 1914, ko je dr. Izidor Cankar prevzel DS in dal novi struji glasilo im^o šolo." Študija, ki optično dela vtis kot da imamo pred seboj liste iz Grafenauerjeve Zgodovine, a vodi v ostro vprašanje, "ali ni v tem načrt in namen, prevzeti in zamolčati vsako važnost te nove struje, katero so tvorili pisatelji katoličani, ki so skoraj vsi ostali katoličani tudi pozneje?"

Nekako okrog vsem skupnega vprašanja se sučejo Komar, Jurčec in Simičič, vsi trije polemični, ali problemski. Z izredno jasnostjo in skoraj pretirano preglednostjo (vsak odstavek ima svoj naslov, vsi so približno enako dolgi) Komar odgovarja na dva pomisleka: "Saj je vse napisano" in "Kdo se še zmeni za naše delo?" Ti dve vprašanji marsikomu nista samo teoretični. Pri kom sta vzrok, da se vkljub sposobnosti ne odloči za pisanje, drugemu hromita voljo, da bi nehal pisati. Komar sodi in obsodi oba ugovora. Komar govori z avtoriteto, vsak stavek je podkovan. Vkljub razumski zasidranosti pa se bere kot Kempčan.

Jurčec zna pisati. Tri, štiri scene iz njegovih bogatih spominov. Začenja s Cankarjevo smrtjo (Kacinu to gotovo ni všeč), ko se je prvič seznanil z literaturo ("Milan in Milena — toliko lepih samoglasnikov in spodaj piše ljubezenska pravljica"). Potem Nica tik po vojni (vmes Benetke — seveda nekaj let pozneje, če ne, ne bi bil Jurčec) in "Pokopališče mornarjev" in srečanje s smrtjo v letalu ("... smrt je bila pol sekunde prepozna"). In potem srečanje z literarnim ne-vodnikom M. M.-om, avtorjem verzov o "črnem morju", ki mu je v zameno za Mauriaca dal knjigo o Stalinu. Vmes Bernanosova zgodba, ki je spoznal, da mu bo v Braziliji pero moralo rediti krave in ne obratno. Jurčec zna gledati okrog sebe in povedati, kaj je videl. "Leteli smo še vsaj dve minuti krožili — kakor bi pilot sušil kolesi." Ali: "Kakšne nakaze so ljudje, ki se vozijo s tramvajem! Ail jih vidite, ob oknu sede, spodnji del telesa jim je kakor odsekan." Gleda pa v resnici ves čas vase, kakor bi bil odtrgan od pravega sveta". Skozi vse utrinke doživetij in literarnih paberkov se plete vprašanje "a quoi bon" — "zakaj, čemu" lastnega literarnega poslanstva.

Simičičevi izvlečki iz zapuščine "nekoga, ki je vse življenje želel biti pisatelj", so nastavki za polemiko, v resnici zaslužijo, "da bi jih kak estetski alj knjižni arheolog dokončno sprašil in prosodil". Vsak zapisek je prav za prav svoj (literarni) problem, tvorijo pa enoto, so izpoved pisatelja, ki "nima vere vase". Ni čuda, ko pa samo premišlja, zakaj bi pisal, kako naj bi pisal, kaj bi bilo, če bi pisal. Simon Preprost, tako se imenuje, se dobro pozna (to je največja vrednost) in si tudi prav svetuje: "Ne razmišljaj o poti — hodi jo!" Mi vidimo, da je vkljub razbiti analitičnosti Simon Preprost čitljiv pisatelj in da bi bilo zelo škoda, če ga ne bi bilo več med živimi. Po drugi strani pa upamo, da bo Simičič v zapuščini našel še kaj, nemara celo kak večji tekst, plod teh ne tako pesimističnih dvomov o samem sebi.

Komar — Jurčec — Simičič: kot da bi se bili domenili za simpozij o Poslanstvu pisatelja zdomca, pisatelja med dvema domama.

Ostali del revije izpopolnjujejo Marijan Marolt s poročilom o Marijanci Savinškovi, Vladimir Kos s svojim vtisom ob branju Balantičevih pesmi Ne samo občudovalcem Kosa-pesnika bo ugajal njegov svojevrstni način ocene. Ni mu nerodno pribiti kratkoma: "Da, Balantičeve pesmi so krasne". Pa jih (originalen, kot je) označi tudi z E. H. (Ecce homo) in "Balantičeva pesem je film". Sledi Debeljakova ocena dveh knjig Neve Rudolfove. Zelo zanimivi so zapiski, ker prinašajo neobjavljen material Edvarda Kocbeka in Otona Županciča. Spominu našega pokojnega škofa dr. Rožmana je posvečena umetniška priloga z reprodukcijo posmrtne maske, ki jo je posnel France Gorše.

K. R.

sebnost v esejističnem delu. Ugajajo mi Truhlarjeve pesmi. Kot že preje, nudi Kacin dosti gorških literarno-zgodovinskih podatkov, je nepogrešljiv."

Slovenska država (december 1959) je objavila poročilo o Avrelija Avgušтина Knjigi o veri, upanju in ljubezni (Enchiridion). Pisec R. Č. zaključuje z besedami: "Slovenski prevod obsega poleg prevoda še odličen uvod s potrebnimi opombami o delu, njega nastanku in kratko vsebino. Knjiga gotovo ne spada v vrsto zabavnega čtiva, ki je danes bolj priljubljeno, bo pa izpolnila vrzel v bolj pičli izbiri duhovnega čtiva, ki nam je na razpolago v zamejstvu."

Kronika

V Italiji še razpravljajo o podelitvi Nobelove nagrade Salvatoreju Quasimodu, pesniku iz Sicilije, ki je prevedel mnogo del iz grščine in latinščine v italijanščino. Ob podelitvi nagrade so italijanski komunistični listi pisali, da se je švedska akademija hotela s to nagrado opravičiti zato, ker je prejšnje leto nagradila Pasternaka. Vendar že tedaj komunistični tisk ni upal trditi, da bi bil dobil nagrado najboljši italijanski pesnik in so navajali, da sta vodilna pesnika v Italiji še vedno Eugenio Montale in Ungaretti. Quasimodo zase sicer trdi, da ni komunist, vendar je ob nagradi Pasternaku govoril in pisal: "Nagrado je prejel buržujski Pasternak, ki je s svojim pisanjem za štiri desetletja zaostal in je predstavnik sodobne dedence..." V Europeo je pisal kritik, da je najmočnejši sodobni italijanski pesnik Eugenio Montale, vendar pravi v istem listu Quasimodo, do so vsi drugi italijanski pesniki "stare razvaline". V Parizu je izšel prevod najnovejše Quasimodove pesniške zbirke "La terre incomparable." Kritik C. Vivaldi pravi, da ta zbirka preseneča zaradi svoje šibkosti in se čudi, kako je delo moglo dobiti italijansko literarno nagrado lanskega leta Premio Viareggio. Ta zbirka je izšla pri založbi Seghers, ki sicer izdaja predvsem dela z levičarsko tendenco, tam izhajajo tudi prevodi jugoslovanskih avtorjev ter jugoslovanske antologije.

— Založba Vallecchi v Italiji je izdala delo Curzia Maloparta (umrl 1. 1957): Mamma marcia. Rokopis je pisatelj končal 1. 1951 in opisuje svojo ljubezen do matere in po njeni smrti do Evrope, ki jo smatra za svojo drugo mater. Ob tej priliki je založnik objavil kratek življenjepis pisatelja, kakor ga je za založbo sam skiciral. Zanimiv je konec: "Ob koncu svojega življenjepisa moram dodati, da merim 1 m 84 cm in tehtam 74 kg. Sem zdrav, močan in atletsko rašen. Kadar ne potujem po svetu, živim v svoji hiši na Capriju in moj 'hobby' so psički. Poznam njihov jezik in z njimi se pogovarjam in oni mi odgovarjajo. Pod večer sedam na prag in ko pade noč, lajam, in psi v bližini mi odgovarjajo. V Italiji so me prijeli trikrat zaradi takega ponočnega pogovarjanja s psi. Mussolini ni dovolil, da bi lajali psi. Bil mu je ljubeše molčati z vsemi drugimi ljudmi."

doma in po svetu

— V Turinu imajo umetniki društvo "Pero in čopič". Vsako leto podeljuje posebne nagrade in je za leto 1960 prejel nagrado argentinski pesnik Vicente Tripoli. Nagrada pa obstaja v kolajni s diplomom, ki pravi, da je odlikovano celotno dosedanje pesnikovo delo.

— Pred božičnimi prazniki so v Milanu priredili Tretjo mednarodno razstavo jaslic. Obiskovalcev je bilo ogromno in razstava res odlična. Najzanimivejše so bile jaslice, ki so jih odkrili šele pred nekaj leti in jih je izdelal Benedikt iz Maiana (1442-1492). Razstavljene so bile jaslice iz vseh držav, mest Benetk in Verone, velike jaslice habsburškega dvora in tudi jaslice bodočnosti, ki kažejo Marijo, Jožefa in Jezuščka v velikem umetnem satelitu.

— V Coewsu blizu Londona je umrl eden najbolj znanih skladateljev sodobnosti Albert Ketelbey v starosti 84 let. Ustanovil je novo smer v glasbi in jo imenujejo glasbo okolja. V tem smislu sta najbolj znani njegovi skladbi Perzijski bazar in Samostanski vrt. Bil je tudi sloveč dirigent.

— V starosti 90 let je nenadoma umrl v Minneapolisu arhitekt John Jager, sin slovenske zemlje, eden največjih arhitektov sodobno-

sti. Pridobil si je mednarodno slavo in ga štejejo med velikane arhitekture, ko ga stavljajo v isto vrsto z Le Courbusierjem, Wrightom, Sullivanom. V mladosti je navezal osebne in prijateljske stike z mojstrom Plečnikom. Jagrove stavbe stoje v vseh ameriških vele-mestih, zgradil je nešteto palač, nad deset let je živel na Kitajskem, kjer je med drugim pozidal poslopje avstrijskega veleposlaništva. Čprav je živel nad 50 let v ameriškem svetu, je govoril s svojo ženo vedno menavado čisto in kleno slovensko govoricu s Krasa. Bil je vedno na tekočem o vsem in tudi o dogodkih, ki so pretresali Slovence. Svoj obsežni arhiv je namenil Slovenski akademiji znanosti in umetnosti v Ljubljani.

— Ameriška revija "Life" je posvetila eno svojih številčk poštnim znamkam in je pod naslovom "Lepota v znamkah" izbrala najlepše, kar jih je mogla odkriti v svetu. Na posebni strani je potem revija objavila "Najboljše med vsemi" in je izbrala po njenem mnenju deset najboljših. Med temi devetimi so tri jugoslovanske znamke in sicer so vse delo slovenskega slikarja Božidarja Jakca.

— V Trstu izhaja malo slovenskih knjig. Med temi pa so Jevnikarjeve z vsebino slovenskih le-

poslovnih del. Do zdaj so izšli štiri zvezki, prva dva že v ponatisu. To je edina slovenska knjiga, ki je v Trstu izšla tudi v ponatisu.

— Francoski diplomat Maurice Paléologue je pisec najboljših monografij o evropskih vladarjih v času, ko se je začelo 20. stoletje. Med drugim je tudi avtor življenjepisa cesarice Elizabete, žene cesarja Franca Jožefa. Pred kratkim je izšla v Parizu biografija nadvojvode Ivana Salvatorja, sina cesarja Leopolda II. in nečaka Franca Jožefa. Paléologue navaja, kako se je moral revolucionarni nadvojvoda odpovedati vsem svojim pravicam člana habsburške vladarske hiše in odpotovati na tajinstveno znanstveno potovanje v področje okoli Magallanesove ožine, kjer pa je ladja izginila in posledaj ni bilo več javnih sledov za nesrečnim vojvodom. Vendar ravno listi v Buenos Airesu od časa do časa objavljajo članke o nekem Orthu, ki da je bil dejansko nadvojvoda Ivan Salvator. V Patagoniji bi se bil izkrcal ter se skril v Buenos Airesu in še pred nekaj meseci je Clarin objavil sliko žene, ki je nazadnje skrbela zanj v domovanju nekje na Paternalu, kjer živi baje tudi še njegova hčerka. Paléologue priznava v svoji knjigi, da se je Orth rešil s potapljanjem se ladje in se izkrcal na obrežju Patagonije, živel na skrajnem jugu Andov in so zanj vedele samo tri osebe. Knjigo zaključuje popis zgodb in nezdod teh treh oseb.

— V Londonu je izšla knjiga Sarajevo, avtor je Joachim Re-mak, ameriški univerzitetni profesor. Knjiga nosi podnaslov: Zgodovina političnega umora. Zanimivo je, da je avtor zbral obsežno gradivo, valji pa krivdo za umor na polkovnika Dimitrijevića-Apisa in na srbske nacionalistične organizacije. Pisatelj navaja tudi dokaze o zvezah med Dimitrijevićem in rusko vohunsko mrežo.

— Londonska založba Faber je izdala dela pesnika Paula Valéryja v prevodu. Uvod je napisal pesnik in dramatik T. S. Eliot.

— Poseben kongres evropskih pisateljev je bil sredi poletja 1959 v Sanmarinu. Prišlo je nad 30 pesnikov in pisateljev iz Nemčije, Španije, Francije in Italije. Med glavnimi vprašanji je bila tudi debata o problemu: Ali posamezne narodne literature v sodobnem razvoju Evrope že dobivajo krajeven, provincialen značaj?

Tine Debeljak

(Nadaljevanje s 1. strani)

večne lepote, ki bo živela iz roda v rod, kakor dolgo bo Slovence ljubil Lepoto v svoji Besedi. Še celo pa v Pregljevi, tako izbrušeni kot kristal, v katerem se odraža v mavričnih prebliskih najrazličnejših dob.

Mojster slovenske besede, stvarnik izrednih umetnin, človek iz Duha, ki ve, da "se je duša rodila zato, da več ne umre...", temveč da se povrne "domov... v skrivnost, ki je Oče, Sin in Duh": to je bil Pregelj.

Zdaj se je sam povrnil v to Skrivnost, ki jo je bil vse življenje poln, in jo nam dajal slutiti z vsakim delom svojega prezgodaj odloženega peresa.

Nam zamejcem pa pomeni en del, najlepši del naše literarne tradicije, ki naj jo živo prenesemo čez ta zanj mrtvi čas, dokler se ne bo na drugem bregu razgorel za nov dan v Duhu. Temu je služila naša izdaja njegovega drobiža Moj svet in moj čas, izdana za njegovo šestdesetletnico in Kulturni akciji je v veliko tolažbo zavest, da je Preglju še v življenju napravila veselje s tem delom, kajti poročilo je povedalo, da je bil "ves iz sebe, ko je knjigo prejel: kar neprenehoma jo je pregledoval in ves čas mu je šlo na smeh in na jok. Njegovi znanci ne pomnijo, kdaj ga je zadnjič kdo tako osrečil..." Naj zdaj ta knjiga budi tu med nami spomin nanj in na njegovo telesno in pisateljsko podobo, ki je bila "čista kot vir in zvezde".

"GLAS" je štirinajstdnevnik. Izdaja ga Slovenska kulturna akcija, Alvarado 350, Ramos Mejía, FCNDFS, Bs. Aires, Argentina. Ureja Ruda Jurčec. Tiska tiskarna "Federico Grote", Montes de Oca 320, Buenos Aires.